

Mässnostalgi

En rapport från truckracingvågens storhetstid. En dansk LS 110 som USA-truck och så förstås ett inslag om framtidstron anno 1987. Bosse Norvinge laddar fullt med godbitar från Elmia Lastbil.

TEXT OCH **FOTO**: BOSSE NORVINGE

Framtiden redan förbi

Svensk Åkeritidning hette ju som bekant Lastbilen fram till hösten 1989. Omslaget till tidningen Lastbilen efter mässan 1983 pryddes av två rejäla jänkejärn. Men testen utförd av tidningens starka testteam bestående av Lars-Erik Lundgren och Tiit Tamme gav läsarna en bild av något helt annat.

Den ena bilen var experimentbilen FEV2000 framtagen av Fruehauf byggd på en International COF9670 med en hel massa kjolar och spoiler. Den andra var en traditionell Kenworth W900B. Bilarna bjöd på ytterligheter, eller vad sägs om Internationals 7-växlade osynkroniserade Spicerlåda. Men den hade redan på den tiden däcktrycksvakt, låsningsfria skivbromsar och tröthetsvarnare.

Man kan i tidningen också läsa om en transportchef på ett stort företag som ansåg att anläggningsbilar med turbomotor och sovhytt inte var ekonomiskt försvarbart. Med facit i hand var han nog fel ute.

Broschyerna som blev över

På Lastbil 83 fanns det om jag inte minns fel ett bord där de sålde gamla Scaniabroschyren. Var det rent av Scania som sålde ut lagret med litteratur för utgångna modeller?

Om inte minnet sviker så var det de fina upplagorna för modellerna LB/LBS/LBT141 och 111 samt L/LS/LT 111 och de mindre L/LS80/86. Men min månadspeng räckte då inte till sådana utsvävningar trots att jag har för mig att priset per styck bara var tvåsiffrigt. Bilden är alltså arrangerad och broschyrerna inhandlade långt senare för helt andra belopp.

Bra tryck på mässan

Mäsströjorna var länge självklarheter. Här är ett exemplar från Lastbil 90 med Svempas välkända BP-ekipage. Dragbilen, en Scania T143 med aluminiuminklätt chassi och breddade framskärmar var ritad av Janne Richter, medan Stefan Andersson och Alutrans designade och konstruerade flaskan.

Efter livet med flaskan har T143:an fortsatt leva glidarliv. Först som dragbil åt inspelningsstudion till TV4:s travprogram Vinnare, som spelades in runt om på landets travbanor. Därefter drog den åt ett svenskt truckracingteam och sedan en stor amerikansk begravningsbil. Numera ägs det gamla Svempabygget av Kenneth Hellström på Miljötrans.

Trailern rullar idag efter en annan gammal Svempa-bil – Blue Shark, ägd av Conny Kraiman.

Nya modeller i dunkel

Tipshallen i dunkelt ljus. Men det blev inte bättre med en Agfamatic 2000 pocketkamera utan blix.

Mercedes satsade i alla fall på att ta marknadsandelar i landet. 1985 skröt man om att den nya LN-modellen förärats Truck Of The Year och självfallet fanns alla varianter på plats. Från minsta för totalvikter strax över 6 ton till den stora 13-tonnaren. Men mest uppseendeväckande i montern var i alla fall en Mercedes 3850 6x6 tungdragare med V10 på 500 kusar som importören släpat hit från Tyskland. Overkligt effektivt då. Annat är det idag.

Glitter och krom från grannlandet

Lastbilarnas skönhetsstävling har under alla år varit ett stående och populärt inslag i Jönköping. 1983 fick mässan besök av flera danska dragbilar som skulle visa de svenska lastbilsbyggarna var skåpet skulle stå. Knud Christensen från Herning var en av dem. Han kom med sin minst sagt amerikanspirerade Scania LS110 från 1974 med tillkopplad trailer och westernmotiv. Min framlidne gode vän Janne Johansson fotograferade denna och många andra bilar på lastbil 83. Nämnas ska att ekipaget fortfarande åker runt på lastbilsträffar, men idag är den mörkare metallicblå. Ni har garanterat sett den.

FOTO: JAN JOHANSSON

Anmälan på lådan

Tänk vad utvecklingen går framåt, eller? Inför Lastbil 85 togs en broschyr fram för att marknadsföra mässan, vilket ändå måste ha varit lätt då branschen välkomnade den med öppna armar.

Bak på annonsskriften satt ett vidhäftat litet kort i vykortformat där man på baksidan kunde fylla i önskemål om monterytta med mera. På denna skulle ett frimärke fästas på utsatt ruta och låta skickas med postverket till förtryckt adress i Jönköping.

Idag går ju allt sådant där digitalt. Men visst var det trevligare för även om det krävdes en hel del ansträngning.

Bra drag på utsidan

Många med mig hade säkert ett besök på lastbilspareringen som viktig punkt vid varje mässa.

Det var på grusplanen, till vardags en fotbollsplan som lastbilburna mässbesökare samlades. Det var där man kunde strosa omkring bland vardagens vägrepresentanter, men även få se flertalet välvärdade ekipage som kanske ibland skulle ha platsat innanför stängslet. På kvällar och nätter var det ett bra drag och trevlig stämning, ibland ända in på småtimmarna. Folk umgicks i hytterna och i husvagnarna som stod inklämda mellan lastbilarna. Ett och annat varvande och dragande i tutsnöret kunde man också räkna med.

80 år sedan isen brast

En veteranbil som aldrig varit på mässan i Jönköping, men som kommer i år är Frykenbilen. Efter 88 år, varav 50 av dessa på botten av sjön Fryken ska mässbesökarna få se legenden på insidan vid en av entréerna.

Många har säkert hört och läst om historien. I alla fall de äldre. De yngre däremot har nog missat historien om Frykenbilen som bärgades och renoverades efter ett halvt sekel på sjöbotten.

Scania-Vabisen av typ 3256 levererades 1928 till Övre Fryksdals vägdistrikt i Värmland. Men 1936 under ett plogningsuppdrag av en travbana på Fryken brast isen och hela härligheten med snöplog och allt gick till botten.

Efter 50 år bärgades bilen från närmare 70 meters djup och renoverades av Nord-Värmlands Veterantekniker och i dag finns den på Torsby Fordonsmuseum, förutom när den syns på Lastbil 2016.

FOTO: TORSBY FORDONSMUSEUM

Året med DAF

DAF har genom åren alltid haft välfyllda och stora monter men växlat mellan importörer. I samband med Lastbil 87 var det DAF Svenska AB i Upplands Väsby som fixade hit bilarna från Holland.

Montern var omfattande och nyheterna var modellerna 1700, 1900 och 2300 för distribution och kretstrafik. Även flaggskeppet 3600 ATI fanns självklart på plats. I montern hade man också fått in Jan de Rooy's TurboTwin II som tävlade i Paris-Dakar Rallyt.

Här en liten kalender i fickformat för året från DAF-importören.

Tungdumper från grannlandet

NTM, Närpes Trä & Metall, med säte i just Närpes Finland är idag kända för sina släp- och renhållningsbyggnationer. En gång i tiden hade NTM på sin repertoar denna dumperbyggnation, eller snarare två. En normaldumper för transporter av jord och sand, och en tungdumper för stentransporter. På reklambroschyren av enklare kvalitet är det en Scania, troligen LS110 som försetts med NTM:s tungdumper.

Sikt åt alla håll

Nytänkandet gick på högvarv under 80-talet och framtids-tron var likställd med samma optimism som på 50-talet. På tillbehörssidan dök det upp nya idéer och en av dessa var inifrån ställbara backspeglar. GJ Produkter försökte kränga en variant som fällde in hela spegelbågen. Bra vid tränga utrymmen och om någon tryckt till speglarna vid möte. Stipab marknadsförde en annan variant där man helt sonika sågade bort en bit av backspegelbågen och ersatte den med en på backspegeln kopplad liten elmotor. En annan variant på temat såg man också i reklamen. Det var en betydligt biffigare konstruktion där motorn satt dold inne i spegelhöljet. Med andra ord som dagens backspeglar, men här var det faktiskt dessutom en torkare och spolning. Det ni!

För högt tempo

Truckracingsirkusen måste ha haft sin kulmen vid tiden då bilden togs. Det var i samband med Lastbil 87 och i Q8/IDS-montern där Europamästaren Curt Göransson's Volvo N12 racetruck stod i ny skepnad. De flesta följde racingcirkusen där Sverige representerades av Curtan, Rolf Björk, Boije Ovebrink, Slim Borgudd med flera. Men redan här hade tävlingarna utvecklats från mer eller mindre uppskruvade standardbilar till att bli mer professionella. Men det skulle bli värre. Snart kom de specialbyggda bilarna som i realiteten inte fanns i produktionsutbudet och hytterna ändrades allt oftare av rena proffsförare som kom direkt från Formula 1-stallen. Och min åsikt står klar. Det var betydligt roligare förr.

För dubbla bingar

Utomhusområdet på Elmia Lastbil samlade landets påbyggare, släp- och komponenttillverkare som vissa år fått stå i strålände solsken, och andra år i hällregn och i ren lervälling. JOAB marknadsförde tidigt under mässaren liftdumpern "Bamsen" med lyftkrafter på 10 respektive 15 ton. Bilden på reklambladet från Motorfirma Jan Olsson AB ser ut att ha tagits under sent 70-tal med ett fint exemplar av en Volvo F725 6x2 demobil lastad med två nya täckta liftdumper-containers.

Utan tak över huvudet

Veteranlastbilarna har varit ett stående inslag genom alla år, men det var först 2010 som de gamla trotjänarna kom in under tak i en egen hall. Näväl, de har ju förvisso överlevt åtskilliga decennier utomhus i väder och vind, men med en hel del engagemang och omsorg återstälts till sitt ursprungliga skick. En av alla veteranlastbilar som visats upp genom åren var denna fina gengasbestyckade Volvo LV 293 S från 1948. Under Lastbil 92 ägdes den av Göransson i Moheda och den verkar fortfarande finnas kvar i familjen.

Läsartävling

I samband med Lastbil 2016 kan det vara lämpligt med en tävlingsfråga. 2014 besökte drygt 36 000 personer Lastbil 2014, men hur många kom under den första "riktiga" lastbilmässan, Lastbil 83?

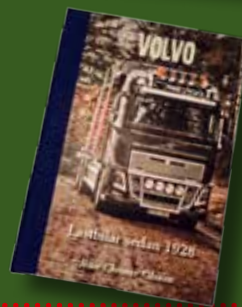
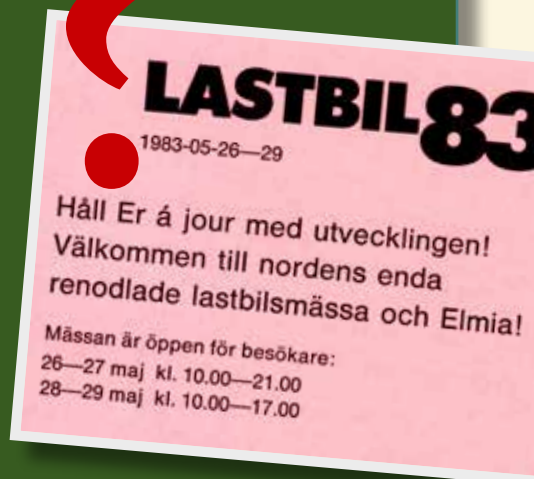
1. Drygt 10 000
- X. Närmare 30 000
2. Över 40 000

Skicka ditt svar till

akeritidning@akeri.se
eller med vanlig post:
Svensk Åkeritidning, Box 7282,
103 89 Stockholm. Märk kuvertet Nostalgitävlingen.
Senast den 26 augusti behöver vi ha ditt svar.
Den här gången kan du vinna Jean Christer Olssons
fina bok om Volvos historia.

Rätt svar på förra månadens fråga var:

Tillverknigen av Volkswagen Typ 2 Transport flyttades från Wolfsburg till Hannover 1956. Det visste xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Höstens evenemang

Lastbil 2016

Onsdag–lördag 24–27 augusti
Elmia, Jönköping

Maskinträff

Lördag 27 augusti
Kjula utanför Eskilstuna

Maskinträff Trädet 2016

Söndag 28 augusti
Kronogården, Trädet Ulricehamn

Skåne Truck Show

Fredag–lördag 9–10 september
Ljungbyhed Park

Tunga Rallyt – Åkarsvängen

Lördag 10 september
Södertälje

Lastbilsträffen i Ramsele

Fredag–lördag 16–17 september
Ramsele

Gråbo Trophy

Lördag 17 september
Lekstorpssvallen, Gråbo

IAA Commercial Vehicles

Torsdag–torsdag 22–29 september
Hannover, Tyskland

Veteranträff och Skördefest

Lördag 1 oktober 2016
Källebäcken 1 mil norr om Habo

Scandinavian Truck Trophy och Oslo Motor Show

Fredag–söndag 28–30 oktober
Norges varemessa,
Lilleström, Norge

